

KIRUNA KOMMUN

Dokumenttyp	Policy
Dokumentansvarig	Miljö- och byggnadsnämnden
Upprättad	2018-01-16
Antagen	2018-06-18, § 58
Senast reviderad	
Dokumentet gäller för	Hela kommunkoncernen

Lokala miljömål

för Kiruna kommun

1 Miljömål.....	3
1.1 Inledning/Bakgrund.....	3
1.2 Lokala miljömål	3
1.2.1 Begränsad klimatpåverkan	3
1.2.2 Frisk luft.....	5
1.2.3 Bara naturlig försurning	5
1.2.4 Giftfri miljö	6
1.2.5 Skyddande ozonskikt	6
1.2.6 Säker strålmiljö	6
1.2.7 Ingen övergödning	7
1.2.8 Levande sjöar och vattendrag.....	7
1.2.9 Grundvatten av god kvalitet	8
1.2.10 Hav i balans samt levande kust och skärgård.	8
1.2.11 Myllrande våtmarker.....	9
1.2.12 Levande Skogar	9
1.2.13 Ett rikt odlingslandskap	9
1.2.14 Storslagen fjällmiljö.....	9
1.2.15 God bebyggd miljö.....	10
1.2.16 Ett rikt växt och djurliv	10

1 Miljömål

1.1 Inledning/Bakgrund

I framtagandet av de lokala miljömålen har flertalet av kommunens verksamheter deltagit, kommunkontoret, stadsbyggnadsförvaltningen, kultur- och utbildningsförvaltningen, Tekniska Verken i Kiruna AB samt miljö- och byggnadsförvaltningen.

Stora förändringar är på gång i kommunen genom stadsomvandlingen.

Stor påverkan sker både på stads- och naturmiljö genom gruvverksamheten, det medför stora utmaningar men också möjligheter att skapa attraktiva ”nya” miljöer.

De lokala miljömålen utgår från de nationella och regionala. Focus ligger på vad kommunen som koncern själv kan göra, påverka och underlätta för allmänhet och företag att arbeta mot målen.

Målen är uppdelade i långsiktiga mål, vilket motsvarar generationsmålen i de nationella miljömålen respektive kortsiktiga mål som är tänkta att följa den femåriga cykeln med utvärderingar.

Miljömålen, företrädesvis de långsiktiga är högt ställda som mål ska vara, men inte omöjliga att uppnå. De kortsiktiga målen är mer konkreta även om de överlag i detta läge inte är direkt mätbara. Eftersom uppföljning av miljömålen ska ske vart 5:e år kommer de kortsiktiga målen att vara levande och revideras vid behov.

Målen är i många fall varken uppoffrande eller kostsamma, svårigheten ligger ofta i att börja tänka och arbeta på ett nytt sätt.

1.2 Lokala miljömål

1.1.1 Begränsad klimatpåverkan

Klimatförändringar med global uppvärmning, är det enskilt största miljöhotet i dagsläget. Tiden då i stort sett utsläppen av växthusgaser måste ha upphört för att kunna nå de globala klimatmålen har också enligt nya uppgifter blivit kortare än vad man tidigare trott.

Miljömålet ”begränsad klimatpåverkan” är omfattande och brett, det har därför inflytande på andra mål som frisk luft och god bebyggd miljö.

Vår samhällsstruktur är till stor del uppbyggd på transporter och energianvändning. Att ändra/vända det kan vara svårare tankemässigt än tekniskt. Vi behöver inte gå mer än ca 60 år tillbaka i tiden för att nå en tid då personbilar inte var särskilt vanliga, transporter skedde i större utsträckning kollektivt och flyg var en lyx fåtalet förunnat.

I dessa miljömål ges el- och laddhybridfordon stort utrymme på grund av att det i dagsläget ser ut som att utvecklingen sker där. Teknikutvecklingen är emellertid snabb och kan ha en annan inriktning om 5 år.

I de nationella miljömålen anges att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Kiruna kommun väljer att ställa högre mål.

Långsiktigt

Kiruna kommunkoncerns verksamhet ska på intet sätt påverka klimatet 2035.

I november 2015 antog kommunfullmäktige ”Åtgärdsplan för hållbar energi, tillika Energiplan för Kiruna kommunkoncern”. Denna energi- och klimatstrategi har medfört att alla förvaltningar och bolag tagit fram egna åtgärdsprogram för hållbar energi. Det övergripande målet i kommunens energi- och klimatstrategi är att minska koldioxidutsläpp inom kommunens geografiska område med minst 20 % till år 2020 och med minst 30 % till år 2030 (jämfört med basåret 2005).

Miljömålet ”Begränsad klimatpåverkan” i detta dokument fokuserar på vad kommunens egen organisation kan åstadkomma medan energi- och klimatstrategin inbegriper hela samhället (förutom LKAB som handlar med utsläppsrätter).

Kortsiktigt

Kiruna kommuns verksamheters utsläpp av växthusgaser ska vara utredda till senast 2020. Kiruna kommun ska bidra till att minska utsläppen av växthusgaser genom att:

- Gynna användandet av fossilfria bränslen genom att föregå med gott exempel och i den egna verksamheten välja fossilfria bränslen så långt det går.
- Ha miljöprestanda som en prioriterad punkt vid upphandling av fordon, maskiner mm.
- Underlätta drift av el- och laddhybridfordon, genom att anlägga erforderliga laddställen, även i byarna för företagets och anställdas fordon. Anordna laddställen på offentliga parkeringar.
- Införa differentierade parkeringsavgifter med lägre avgifter utanför centrum. Fördelar med parkeringsavgifter är att det kan ge incitament till att välja buss, cykel eller gång istället för bil.
- Öka andelen gående/cyklande genom att anlägga GC-vägar som underlättar gång och cykling och förkortar avstånden i staden (blir genvägar) samt prioritera underhåll av dessa som till exempel plogning.
- Påverka Trafikverket för att även få GC-vägar till närliggande byar (inom 20-30 km).
- Utredda möjligheten till införande av hyrcyklar med app.
- Öka andelen kollektivt resande jämfört med 2018. Genom att optimera/öka turtätheten och sprida avgångar för att öka möjligheterna till kollektivt resande även kvällar och helger.
- Behålla och propagera för ”busskortet”.
- Ha video/Skypekonferenser i stället för resor, alltid då det går.

1.1.2 Frisk luft

Ett mål som till stora delar uppfylls av samma åtgärder som i begränsad klimatpåverkan när det gäller trafik. Övriga verksamheter som kan påverka är t.ex. förbränning och avfallshantering. Undersökningar har visat att luften i små samhällen kan vara sämre än i städer på grund av vedeldning i kombination med "dålig ventilation" som exempelvis inversion. I Kiruna kommun har fenomenet observerats vid något tillfälle då samtidiga mätningar gjorts i Jukkasjärvi och centralorten.

Långsiktigt

Luften i tätort och på landsbygd ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Kortsiktigt

Minska trafik särskilt inom tätbebyggelse genom stads- och trafikplanering som gynnar kollektiv- samt gång/cykeltrafik. Detta minskar även klimatpåverkan.

Uppmuntra utbyte till el/laddhybridfordon, anlägga strategiska laddställen så eldrift gynnas.

Minska damning från industri, trafik och diffusa källor genom aktiva bekämpningsåtgärder.

Till exempel se till att punktkällor som krossar och dylikt förses med

dammutslagningsutrustning, belägga grusvägar och vegetera kala ytor.

Minska luktolägenhet från avfallshantering, till exempel genom utsortering av matavfall.

Minska halten flyktiga kolväten (VOC) från vedeldning. Arbeta för införande av miljögodkända pannor och informera om "rätt" eldning.

1.1.3 Bara naturlig försurning

I kommunen finns inte i dagsläget försurande utsläpp i den mängden att försurning uppstår, dock är kväveutsläpp från industrin nästan i den storleken att belastning på mark når kritiskt värde. Naturligt sura sjöar finns i östra kommundelen, de är känsliga för försurande utsläpp och ger en tidig indikation på försurning.

Långsiktigt

Kommunen ska inte ha försurande utsläpp.

Kortsiktigt

Minska försurande utsläpp genom bättre rening i de kommunala verksamheterna.

Påverka industrin att minska sina försurande utsläpp.

Kontinuerligt bevaka någon av de naturligt sura sjöarna genom mätning av pH och buffertförmåga.

1.1.4 Giftfri miljö

Många av de gifter som belastar miljön kommer från kemikalier och produkter vi använder regelbundet, både privat och i industri. Det handlar om att använda ämnen som är mindre farliga och se till att de inte sprids ut till miljön.

Långsiktigt

Halterna giftiga ämnen ska inte avvika från naturliga nivåer (bakgrundsvärden).

Kortsiktigt

Minska halterna farliga ämnen i avfall och avlopp genom att underlätta och förbättra system för uppsamling och utsortering av farligt avfall samt öka information om sortering. Inventera och, i förekommande fall, sanera förorenad mark.

1.1.5 Skyddande ozonskikt

Problemet med uttunning av ozonskiktet är globalt, utvecklingsriktningen är dock positiv.

Långsiktigt

Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen ska vara nära noll.

Kortsiktigt

Kiruna kommun ska aktivt bidra till att välja ej ozonnedbrytande produkter där så är möjligt.

1.1.6 Säker strålmiljö

En markradonundersökning i kommunens större orter finns från 90 talet. Stora delar av centralorten har hög risk för markradon medan byarna har normal eller låg risk. Aktiva mätningar har genomförts i bostäder inom riskområden och på begäran av fastighetsägare även utanför dessa samt alla skolor och förskolor. Numera är mätmetoderna utvecklade så att fastighetsägare utan problem själva kan utföra mätningarna till en rimlig kostnad. Radongasens uppträdande över tid kan dock variera varför återkommande kontroller bör göras.

Efter Tjernobylutsläppet kontrolleras bakgrundsstrålning i fyra punkter i kommunen, från Abisko – Karesuando var sjunde månad.

Långsiktigt

Skadliga effekter av strålning ska ej förekomma i kommunen.

Kortsiktigt

Beakta alla typer av strålningsrisk vid planering och uppförande av bostäder och lokaler samt kraftledningar och andra strålningskällor.

Arbeta för att befintliga bostäder och offentliga lokaler med för höga radonvärden åtgärdas.

1.1.7 Ingen övergödning

Övergödningssproblem finns endast i mycket liten utsträckning i kommunen främst beroende på den glesa bebyggelsestrukturen och att nästan inga jordbruk bedrivs. Det finns dock lokal påverkan från industri och reningsverk. Påverkan från enskilda avlopp är begränsade då de flesta orter i kommunen har kommunalt VA. Området mellan Kurravaara och Poikkijärvi har dock en omfattande och i vissa delar tät bebyggelse där fritidsboende i allt större omfattning övergår till permanentboende. Det medför att risken för påverkan ökar, men också kraven på anläggningarna.

Långsiktigt

Inga utsläpp av gödande ämnen som ger negativa effekter i mark och/eller vatten ska finnas i kommunen.

Kortsiktigt

Förbättra förhållandena i Luossajoki och Rakkurijoki genom åtgärder i flöden, och avloppsutsläpp.

Minska risken för övergödning orsakade av avloppsvatten genom att driva reningsverk optimalt samt ha välfungerande enskilda avlopp.

Inventera enskilda avlopp samt se till att undermåliga avlopp åtgärdas.

Åtgärda avloppsledningsnät för att minska inläckage som leder till försämrad drift och onödig bräddning.

1.1.8 Levande sjöar och vattendrag

De flesta sjöar och vattendrag i kommunen har bra kvalitet och status, vilket inte ska försämrats varken på kort eller lång sikt. Flödesförändringar (t.ex. rensningar) eller riskfaktorer invid vattnet är, enligt vattenmyndighetens underlag de främsta anledningarna till att sjöar/vattendrag i kommunen fått sänkt status genom. De flesta vatten i kommunen har sådan kvalitet att vattnet är drickbart. Det är något att slå vakt om och bevara. Även om det i stort sett är bra finns saker att förbättra, inte minst i små vattendrag där enkla åtgärder kan få stor ekologisk effekt.

I Luossajokisystemet och Ala Lombolo pågår utredning, där ska åtgärder vidtas.

Långsiktigt

Alla sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och livsmiljöer bevaras.

Kortsiktigt

I all verksamhet ska eventuella konsekvenser beaktas så att inte försämringar i sjöar och vattendrag sker.

Använda ”Grundförutsättningar för dagvattenhantering i nya Kiruna C” så att dagvatten i ändrade och tillkommande system inte bidrar till föroreningsbelastningen i Luossajoki.

I likhet med övergödningssmålet driva reningsverken optimalt och kontinuerligt begränsa inläckagen.

Enskilda avlopp ska kontinuerligt inventeras, bristfälliga åtgärdas så att otillräckligt renat avloppsvatten ej når sjöar eller vattendrag.

Vägtrummor, broar och dylikt ska anläggas så att vandringshinder för fisk och andra djur inte uppstår.

Inventera och åtgärda vandringshinder eller mänskligt påverkade flödesförändringar (t.ex. fellagda vägtrummor och flottledsrensningar).

1.1.9 Grundvatten av god kvalitet

Kommunen har genom sin stora yta och glesa bebyggelse stora områden med rent grundvatten. De större kända grundvattenmagasinen är emellertid få, oftast i grusåsar vilket gör att de hotas av bebyggelse och täkter. I centralortens närområde efter Torne och Kalix älvar finns omfattande fritidsbebyggelse som alltmer övergår i permanentboende. Det medför ökad belastning på grundvattnet från enskilda avlopp vilket medför att åtgärder kan bli nödvändiga.

Arbetet med att inrätta vattenskyddsområden för alla kommunala grundvattentäkter pågår.

Långsiktigt

Allt grundvatten ska hålla dricksvattenkvalitet.

Kortsiktigt

Inventera enskilda avlopp och kräva åtgärder på bristfälliga anläggningar.

Utreda förutsättningar för kommunalt avlopp i de områden där övergång från fritids- till permanentboende och förtätning skett under en längre tid och särskilda skyddskrav t.ex. vattenskydd finns.

Skydda värdefulla grundvattentillgångar utpekade av SGU.

1.1.10 Hav i balans samt levande kust och skärgård

Kommunen ligger långt från hav och kust. Emellertid bidrar påverkan i våra vattendrag i någon mån även Bottenviken. Därav har uppfyllande av miljömålen ”ingen övergödning” och ”levande sjöar och vattendrag” även positiv påverkan på det nationella målet.

Miljömålen 11-14 handlar om bevarande av naturmiljöer. Stora naturområden; sjöar/vattendrag, våtmarker, skogar och fjäll, är skyddade i kommunen i olika former. Odlingslandskap för dock en tynande tillvaro och minskar genom att de inte längre brukas och därför växer igen. De områden där lokala miljömål främst kan användas är tätortsnära naturområden där stor vikt måste läggas på balans mellan tillgänglighet och bevarande av höga naturvärden.

1.1.11 Myllrande våtmarker

Långsiktigt

Säkerställa våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion.

Kortsiktigt

Se till att dikning vid infrastrukturprojekt görs på ett ur miljösynpunkt så bra sätt som möjligt.

Avstå från projekt som påverkar särskilt skyddsvärda våtmarker.

Kräva spångning av våtmarker där dispens för 4-hjuling finns.

Kräva spångning av offentliga leder över våtmarker.

1.1.12 Levande skogar

Långsiktigt

I kommunen finns fortfarande skogar utanför skyddade områden med rik biologisk mångfald och höga naturvärden. De ska fortsatt finnas kvar.

Kortsiktigt

Arbeta för att inventeringar genomförs som pekar ut eventuella höga ekologiska värden och höga naturvärden för att minimera skador på miljön.

Värna höga naturvärden i tätortsnära skogar för rekreation och friluftsliv.

1.1.13 Ett rikt odlingslandskap

Långsiktigt

Arealen odlingsmark ska ej minska.

Kortsiktigt

Främja brukande av odlings-/slättermark i olika former genom att inte planlägga sådan mark för annan verksamhet.

Undvika att lägga ny bebyggelse/förtätning på odlingsmark.

1.1.14 Storlagen fjällmiljö

Långsiktigt

Förutsättningarna för biologisk mångfald, upplevelsevärden och traditionella näringar ska inte försämrans.

Kortsiktigt

Bebyggelse, turismsatsningar mm ska lokaliseras så att påverkan på miljö, natur och andra verksamheter blir så liten som möjligt.

Goda förhållanden för VA- och avfallslösningar ska finnas vid etablering av bebyggelse

1.1.15 God bebyggd miljö

Kommunen står inför stora förändringar genom stadsomvandlingen. Såväl utmaningarna som möjligheterna är stora att skapa trivsamma och hälsosamma livsmiljöer, både inom- och utomhus.

Långsiktigt

Vår bebyggelse ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö utformad på miljöanpassat sätt och där god hushållning med mark och vatten råder.

Kortsiktigt

Planera bebyggelse och annan exploatering så att befintlig natur bevaras i önskvärd utsträckning i varje enskilt projekt.

Sträva efter att använda miljövänliga och hälsosamma material vid nybyggande och i befintlig bebyggelse samt eftersträva en god inomhusmiljö avseende ventilation, ljus och buller i befintlig och ny bostadsbebyggelse.

Planera bebyggelse så att hälsosam livsstil främjas. Gång/cykelvägar, mötesplatser, grönområden (naturmark eller anlagda parker) ska finnas strategiskt i bebyggelsen.

Stadsbebyggelse ska planeras så att gångavstånd eftersträvas till frekventa inrättningar, t. ex livsmedelsaffärer.

Undvika damm, buller, lukt osv i bostadsbebyggelse från industri, trafik och annan miljöstörande verksamhet. Genom att t.ex. lägga transportstråk utanför bostadsbebyggelse, ej ha kala ytor, avskärma bullrig verksamhet/trafik, ha samordnade transporter mm.

Nödvändig service ska finnas tillgänglig även i glesbygd. Stora delar av glesbygden har en åldrande befolkning, det medför att särskilda anpassningar krävs.

Ljuskontaminerade områden ska minska.

1.1.16 Ett rikt växt- och djurliv

Långsiktigt

Öka den biologiska mångfalden.

Kortsiktigt

Vid all exploatering eller nyttjande av naturmiljöer ska växt och djurlivets livsmiljöer och ekosystem utredas så att inte utarmning sker och/eller sårbara arter hotas.

Värna eller skapa en rik och varierad mångfald vid arbeten i urbana miljöer.